

Til Norges Bank

27.08.2024

Tilråkning om å utelukke
Bezeq The Israeli Telecommunication
Corp Ltd fra Statens pensjonsfond utland

Sammendrag

Etikkrådet anbefaler å utelukke Bezeq The Israeli Telecommunication Corp fra Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner.

Bezeq er et israelsk telekommunikasjonsselskap som leverer telekommunikasjonstjenester til virksomheter og privatpersoner i Israel og til israelske bosettinger på Vestbredden.

Ved utgangen av juni 2024 eide SPU aksjer til en verdi av NOK 252 millioner, tilsvarende en eierandel på 0,76 prosent i selskapet. Selskapet er børsnotert i Tel Aviv.

Etikkrådet har merket seg selskapets anførsler om at det også leverer telekommunikasjonstjenester til palestinske områder på Vestbredden, men anser ikke at dette kan oppveie for at selskapet, gjennom fysisk tilstedeværelse og leveranse av telekommunikasjonstjenester til israelske bosettinger på Vestbredden, bidrar til å fasilitere opprettholdelse og ekspansjon av de folkerettsstridige israelske bosettingene på Vestbredden, og på den måten medvirker til folkerettsbrudd.

Med hensyn til framtidig risiko, har Bezeq bekreftet overfor Etikkrådet at selskapet ikke har anledning til å avslutte sine leveranser av telekommunikasjonstjenester til bosettingene på Vestbredden. Det må derfor anses som sikkert at denne delen av Bezeqs virksomhet vil foregå i all overskuelig framtid, og selskapet vil på den måten fortsette å medvirke til å understøtte folkerettsbruddet som bosettingene utgjør.

Innhold

1	Innledning.....	1
1.1	Hva rådet har tatt stilling til	1
1.2	Kilder.....	1
2	Bakgrunn.....	2
2.1	Israelske bosettinger på Vestbredden	2
2.2	Lovmessigheten av bosettingene.....	2
2.3	Humanitære konsekvenser av bosettingene	7
2.4	Okkupantmaktens plikter og rettigheter	10
2.5	Telekommunikasjon i område C på Vestbredden	11
3	Bezeqs virksomhet.....	11
4	Informasjon fra selskapet.....	11
4.1	Brev fra Bezeq til Etikkrådet, februar 2024	11
4.2	Etikkrådets møte med Bezeq, mai 2024	12
4.3	Brev fra Bezeq til Etikkrådet, juni 2024.....	13
5	Etikkrådets vurdering.....	13
6	Tilrådning.....	15

1 Innledning

Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland (SPU) har vurdert fondets investeringer i Bezeq The Israeli Telecommunication Corp¹ (Bezeq) opp mot retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra SPU (de etiske retningslinjene).²

Ved utgangen av juni 2024 eide SPU aksjer til en verdi av NOK 252 millioner, tilsvarende en eierandel på 0,76 prosent i selskapet. Bezeq er et israelsk selskap som eier fysisk infrastruktur for telekommunikasjon og tilbyr telekommunikasjonstjenester til sluttbrukere.³ Selskapet er børsnotert i Tel Aviv.

1.1 Hva rådet har tatt stilling til

Etikkrådet har vurdert om det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner etter retningslinjenes § 4 bokstav b:

Observasjon eller utelukkelse kan besluttes for selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for: [...]

b. alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner

Bakgrunnen er at selskapet leverer telekommunikasjonstjenester til israelske bosettinger på Vestbredden.

1.2 Kilder

Informasjon om selskapets virksomhet har Etikkrådet hentet fra selskapets årsmelding og nettside og fra Bezeqs brev til Etikkrådet. I tillegg har Etikkrådet hatt møte med selskapets ledelse.

¹ Issuer ID: 135644.

² Retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utland: <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2014-12-18-1793?q=retningslinjer+++pensjonsfond+++utland>.

³ Selskapets hjemmeside: <https://ir.bezeq.co.il/investor-relations>.

Når det gjelder den folkerettslige statusen til de israelske bosettingene på Vestbredden, har Etikkrådet blant annet lagt til grunn uttalelser fra ulike FN-organer, Den internasjonale domstolen i Haag og Den internasjonale Røde Kors-komiteen.

2 Bakgrunn

2.1 Israelske bosettinger på Vestbredden

Vestbredden betegner et landområde som ligger vest for Jordanelven og øst for demarkasjonslinjen fra 1949. Territoriet ble okkupert av Israel under seksdagerskrigen i 1967. Området var før dette okkupert av Jordan. Etter Oslo-avtalen ble myndighet for deler av Vestbredden, de såkalte A- og B-områdene, overført til palestinske selvstyremyndigheter. En stor del av Vestbredden er betegnet som område C og er fortsatt under israelsk sivil og militær myndighet. Bezeqs virksomhet på Vestbredden er i område C. Det er rapportert at det i dag bor over 500 000 israelere i bosettinger i område C, i tillegg til de som bor i Øst-Jerusalem.⁴ Israels nåværende regjering har ambisjon om å øke antallet ytterligere.⁵ I 2022 utgjorde den palestinske befolkningen på Vestbredden om lag 3,2 millioner, hvorav om lag 300 000 bor i område C.⁶

2.2 Lovmessigheten av bosettingene

2.2.1 4. Genèvekonvensjon

Vurderingen av lovmessigheten av de israelske bosettingene på Vestbredden tar utgangspunkt i 4. Genèvekonvensjon om beskyttelse av sivile i krigstid. Konvensjonen fastsetter blant annet hvilke plikter og rettigheter en okkuperende stat har på et okkupert territorium. Konvensjonen trådte i kraft i 1950, og Israel tiltrådte den uten reservasjoner i 1951.

⁴ Times of Israel, 12. feb. 2024: *West Bank settler population grew by nearly 3% in 2023*: <https://www.timesofisrael.com/west-bank-settler-population-grew-by-nearly-3-in-2023-report/>.

⁵ *Israel approves plans for 3,400 new homes in West Bank settlements*, BBC, 6. mars 2024: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-68490034>.

⁶ Palestinian Central Bureau of Statistics: https://www.pcbs.gov.ps/portals/_pcbs/PressRelease/Press_En_InterPopDay2022E.pdf.

Hvem konvensjonen skal beskytte, fremgår av dens artikkel 4: «Beskyttet av denne konvensjon er personer som i tilfelle av konflikt eller okkupasjon, på et hvilket som helst tidspunkt og på hvilken som helst måte er i hendene på en av partene i konflikten eller en okkupasjonsmakt hvis borgere de ikke er. [...]»

Konvensjonens artikkel 49 (1) forbyr okkupasjonsmakten å tvangsflytte eller fordrive beskyttede personer fra det okkuperte området: «*Massetvangsflytninger, individuelle tvangsflytninger og deportering av beskyttede personer fra det okkuperte område til okkupasjonsmaktens område eller til en annen stats område, enten det er okkupert eller ikke, er forbudt uansett grunnen.*»⁷

Lovmessigheten av bosettingene kan vurderes opp mot konvensjonens forbud for den okkuperende stat å flytte deler av egen befolkning til et område som den okkuperer. I konvensjonens artikkel 49 (6) heter det: «*Okkupasjonsmakten kan ikke deportere eller flytte en del av sin egen sivilbefolkning til det område som den okkuperer.*» Bestemmelsens formål er å hindre okkupasjonsmakten i å innlemme okkuperte områder, samt å beskytte lokalbefolkningen mot forverring av deres økonomiske situasjon.⁸ Handlingen anses å være et grovt brudd på 4. Genève-konvensjon,⁹ og en krigsforbrytelse etter Roma-statuttene.¹⁰

Etter seksdagerskrigen reserverte Israel seg fra å være rettslig forpliktet til å følge alle konvensjonens bestemmelser med henvisning til at Vestbredden allerede hadde vært okkupert av Jordan før området ble okkupert av Israel. Denne reservasjonen ble tilbakevist av andre stater og av FN, men hadde likevel som følge at Israel blant annet tillot bygging av bosettinger i de okkuperte områdene. I 2004 fastslo israelsk høyesterett at 4. Genèvekonvensjon fullt ut gjelder på de okkuperte områdene, og at bygging av

⁷ Genève-konvensjonen om beskyttelse av sivile i krigstid:

<https://lovdata.no/traktat/1949-08-12-4>.

⁸ Den Internasjonale Røde Kors Komiteen, kommentarutgave til 4. Genèvekonvensjon, artikkel 49, (1958) side 283.

⁹ Første tilleggsprotokoll av 1977 til de fire Genève-konvensjonene, artikkel 85 (4) a).

¹⁰ Roma Statuttene for den internasjonale straffedomstolen av 1998, artikkel 8 (2) (b) viii.

bosettinger på disse er ulovlig, men at forbudet kun gjelder etablering av nye bosettinger, ikke utvidelse av eksisterende.

2.2.2 Internasjonale organers syn

Det er internasjonalt bred enighet om at de israelske bosettingene på Vestbredden er folkerettsstridige.

FNs Sikkerhetsråd

FNs Sikkerhetsråd har vedtatt en rekke resolusjoner vedrørende bosettingene. Sikkerhetsrådsresolusjon 465, som ble enstemmig vedtatt 1. mars 1980, slår blant annet fast at Israels politikk og praksis med å bygge bosettinger på okkupert område er uten lovhjemmel og utgjør et graverende brudd («*constitute a flagrant violation*») på 4. Genèvekonvensjon.¹¹ Dette er senest gjentatt i resolusjon 2334 fra 2016:

[...] the establishment by Israel of settlements in the Palestinian territory occupied since 1967, including East Jerusalem, has no legal validity and constitutes a flagrant violation under international law and a major obstacle to the achievement of the two-State solution and a just, lasting and comprehensive peace;
[...]¹²

Den internasjonale domstolen i Haag (ICJ)

I 2022 ba FNs generalforsamling ICJ vurdere de folkerettslige konsekvensene av den israelske okkupasjonen av de palestinske områdene, herunder også spørsmålet om den israelske okkupasjonen i seg selv må anses å være i strid med folkeretten. Generalforsamlingen uttrykte i den forbindelse sterk bekymring for menneskerettighets-situasjonen i de okkuperte områdene:

The General Assembly, [...]

Expressing grave concern about the continuing systematic violation of the human rights of the Palestinian people by Israel, the occupying Power, including that arising from the excessive use of force and military operations causing death and injury to Palestinian civilians, including children, women

¹¹ Sikkerhetsrådets resolusjon 465:

<https://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/5AA254A1C8F8B1CB852560E50075D7D5>.

¹² Sikkerhetsrådets resolusjon 2334: <https://www.un.org/webcast/pdfs/SRES2334-2016.pdf>.

*and non-violent, peaceful demonstrators, as well as journalists, medical personnel and humanitarian personnel; the arbitrary imprisonment and detention of Palestinians, some of whom have been imprisoned for decades; the use of collective punishment; the closure of areas; the confiscation of land; the establishment and expansion of settlements; the construction of a wall in the Occupied Palestinian Territory in departure from the Armistice Line of 1949; the destruction of property and infrastructure; the forced displacement of civilians, including attempts at forced transfers of Bedouin communities; and all other actions by it designed to change the legal status, geographical nature and demographic composition of the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and demanding the cessation of all such unlawful actions, [...]*¹³

Den 19. juli i år kom ICJ med sin uttalelse, hvor den blant annet fastslår at Israels okkupasjon av palestinske områder er å anse som brudd reglene om maktbruk samt på palestinerne rett til selvbestemmelse, og at okkupasjonen følgelig er ulovlig.¹⁴

Domstolen fastholder videre at Israels bosettingspolitikk og den måten Israel bruker naturressursene i områdene på, er i strid med folkeretten. Domstolen viser til at utvidelsen av Israels bosettinger på Vestbredden og i Øst-Jerusalem innebærer konfiskering eller rekvisisjon av store landområder med tilhørende naturressurser. Domstolen mener at Israels bruk av naturressursene i det okkuperte palestinske området, herunder omfordeling av en stor del av ressursene til sin egen befolkning, og manglende sikring av vann i tilstrekkelig mengde og kvalitet til det palestinske folket, er i strid med landets folkerettslige forpliktelser. Ifølge domstolen er det ikke bare den omfattende konfiskeringen av landområder og naturressurser som fratrukket lokalbefolkningen deres livsgrunnlag og har fordrevet dem, men det ble også vist til at israelske militære styrker har iverksatt tiltak som forsterket presset på den palestinske befolkningen til å forlate bestemte områder. Domstolen finner at karakteren av Israels handlinger tilsier at tiltakene ikke er midlertidige, og kan derfor ikke anses som lovlige evakueringer etter den fjerde Genève-

¹³ ICJ, Request for Advisory Opinion, 30. Desember 2022:

<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/186/186-20230117-REQ-01-00-EN.pdf>.

¹⁴ Den internasjonale domstolens rådgivende uttalelse 19. Juli 2024 paragraf 261:

<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/186/186-20240719-adv-01-00-en.pdf>.

konvensjonen. Konklusjonen domstolen trekker er at Israels politikk og praksis må anses å være i strid med forbudet mot tvangsforflytning etter artikkel 49 i den fjerde Genève-konvensjonen.

Domstolen konkluderer videre med at restriksjonene som Israel pålegger palestinerne på Vestbredden og i Øst-Jerusalem utgjør systematisk diskriminering på grunnlag av rase, religion eller etnisk opprinnelse, i strid med artikkel 2 og 3 i FN-konvensjonen mot rasediskriminering (CERD).¹⁵

Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC)

ICRC, som har et traktatfestet mandat under Genèvekonvensjonene, har ved flere anledninger kommet med uttalelser om lovligheten av de israelske bosettingen på Vestbredden. I en uttalelse fra 2001 heter det:

*The participating High Contracting Parties call upon the Occupying Power to fully and effectively respect the Fourth Geneva Convention in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and to refrain from perpetrating any violation of the Convention. They reaffirm the illegality of the settlements in the said territories and of the extension thereof.*¹⁶

2.2.3 Norges syn

Norges offisielle syn på bosettingene har alltid vært at disse er folkerettsstridige. Dette er forankret i resolusjonene fra FNs sikkerhetsråd og vurderinger fra ICJ. Norges

¹⁵ Den internasjonale domstolens rådgivende uttalelse 19. Juli 2024 paragrafene 213, 222 og 229: <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/186/186-20240719-adv-01-00-en.pdf>.

¹⁶ Conference of High Contracting Parties to the Fourth Geneva Convention Declaration, Geneva, 5 December 2001: <https://www.icrc.org/en/doc/resources/documents/article/other/5fldpj.htm>.

partsinnlegg foran den internasjonale domstolen i Haag i februar i 2024 ga uttrykk for dette.¹⁷ Regjeringen gjentok det også bl.a. i en pressemelding i mars i år.¹⁸

2.2.4 Israels syn

I Israel har ulike statsmakter en noe ulik oppfatning av bosettingenes lovmessighet. Israelsk UD hevder bosettingene ikke er ulovlige, og at påstander om dette er politisk motivert. Israelsk UD viser bl.a. til at flyttingen av israelere til bosettingene skjer frivillig og at bosettingene ikke fortrenger annen befolkning i området. Israel viser også til at flere av bosettingene er etablert på steder hvor det i historisk tid har vært jødiske samfunn.¹⁹ Som nevnt over, har den nåværende israelske regjeringen planer om etablering av nye bosetninger, mens israelsk høyesterett i stor grad forholder seg til at bosetningene strider mot den fjerde Genève-konvensjonen.

2.3 Humanitære konsekvenser av bosettingene

I tidligere tilrådninger har Etikkrådet bl.a. vist til uttalelser fra FNs organ OCHA,²⁰ som gjentatte ganger har påpekt hvordan bosettingene og deres tilhørende infrastruktur har en negativ påvirkning på sosiale og økonomiske forhold for befolkningen i det okkuperte området.²¹ I 2023 var det rapportert om flere hundre veisperringer og kontrollposter som hindret ferdsel og tilgang til bl.a. jordbruksområder.²² En stor del av disse tiltakene

¹⁷ Norway's statement to the Court, ICJ, Public Proceedings, Verbatim, 23. februar 2023 side 21

<https://icj-cij.org/sites/default/files/case-related/186/186-20240223-ora-01-00-bi.pdf>.

¹⁸ Pressemelding 14. mars 2024: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-frarader-handel-og-naringsvirksomhet-med-israelske-bosettinger/id3028680/>.

¹⁹ Israeli Settlements and International Law, Israel Ministry of Foreign Affairs: <https://www.gov.il/en/pages/israeli-settlement-and-international-law>.

²⁰ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs: <https://www.unocha.org/>.

²¹ Se f.eks. Etikkrådets anbefaling fra 2021 om utelukkelse av selskapene Elco Ltd og Electra Ltd: <https://etikkradet.no/elco-ltd-og-electra-ltd/>.

²² *Movement and Access in the West Bank*, OCHA, August 2023: <https://www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/fact-sheet-movement-and-access-west-bank-august-2023>.

er etablert for å beskytte de israelske bosettingene. Tidligere har OCHA dokumentert hvordan utvidelsen av israelske bosettinger på Vestbredden har hindret den palestinske befolkningens tilgang til knappe vannressurser.²³

Begrepet *settler violence* brukes om vold som israelske bosettere på Vestbredden utøver mot den palestinske befolkningen. Israelere blir sjeldent straffeforfulgt for dette. Den 19. juni 2024 presenterte FNs uavhengige undersøkelseskomisjon en rapport om Israel-Hamas-krigen for FNs menneskerettighetsråd. Rapporten var FNs første grundige undersøkelse av konflikten og dekket hovedsakelig perioden fra 7. oktober til 31. desember 2023.²⁴ Rapporten omtaler primært Hamas' terrorangrep mot Israel i 2023 og den påfølgende krigen i Gaza, men berører også forholdene på Vestbredden og i Øst-Jerusalem. Rapporten omtaler at det har skjedd en økning i *settler violence* på palestinske lokalsamfunn etter 7. oktober 2023. Det kommer fram at antallet drepte på Vestbredden fra 7. oktober til 31. desember 2023 oversteg alle årlige rapporterte dødstall siden 2005. I perioden 7. oktober 2023 til 30. april 2024 ble 457 palestinere drept av israelske styrker og ti av bosettere på Vestbredden, inkludert Øst-Jerusalem. Ifølge rapporten er det flere forhold som kan ha bidratt til den økte aggresjonen på Vestbredden, herunder at tusenvis av bosettere har blitt vervet til israelske sikkerhetsstyrker, at bosettere har blitt bevæpnet og mobilisert til militærtjeneste i egne bataljoner på Vestbredden, at det har blitt opprettet og bevæpnet militser i bosettingene, og at reglene for utstedelse av våpenlisenser i Israel er blitt lempet.

Likeså har OCHA rapportert at om lag 4000 palestinere ble fordrevet fra sine hjem på Vestbredden i 2023, hvorav over 1500 som følge av *settler violence* siden 7. oktober i fjor:

At least 1,539 Palestinians were displaced during 2023, citing Israeli settlers' violence and shrinking access to grazing land as the main reasons, compared with 774 people in 2022. Of them, 1,208 (81 per cent) were displaced in the

²³ *The Humanitarian Impact of the Takeover of Palestinian Water Springs by Israel Settlers*, OCHA, mars 2012:

https://www.ochaopt.org/sites/default/files/ocha_opt_springs_factSheet_march_2012_english.pdf

²⁴ Kommissjonens rapport til Menneskerettighetsrådet (A/HRC/56/26):

<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fdocuments%2Fhrcbodies%2Fhrcouncil%2Fsessions-regular%2Fsession56%2Fa-hrc-56-26-auv.docx&wdOrigin=BROWSELINK>.

aftermath of 7 October, amid a significant increase in violence by Israeli settlers against Palestinians, including physical attacks and death threats. [...] At least fourteen Palestinian communities were completely displaced during 2023 and now stand empty. In some of these communities, Israeli forces demolished the remaining structures, including at least two schools.²⁵

I februar i år avga FNs Høykommissær for menneskerettigheter en rapport om menneskerettighetssituasjonen i OPT. Rapporten omtaler bl.a. hvordan israelske myndigheter ikke gir tilstrekkelig rettsbeskyttelse til den palestinske befolkningen mot overgrep fra bosettere:

The absence of accountability for settler violence is a key factor in the ongoing coercive environment, raising continued concerns about the forcible transfer of Palestinians. The lack of accountability is a manifestation of a dual system of criminal justice that has discriminatory effects on Palestinians. Policing and judicial bodies administered by the Israeli military in the Occupied Palestinian Territory for more than 56 years have steadily entrenched systematic patterns of violation of Palestinians' due process and fair trial rights. Israel, as the occupying Power, has adopted laws and policies enabling a discriminatory system of administering justice – based on grounds of race and religion – providing Jewish Israelis in the occupied West Bank with access to civilian-administered justice with greater human rights protections compared with the military justice administered to Palestinians.²⁶

²⁵ About 4,000 Palestinians displaced in the West Bank in 2023, OCHA, 24. Feb. 2024: <https://www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/over-4000-palestinians-displaced-west-bank-2023>.

²⁶ Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights: Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and in the occupied Syrian Golan, <https://un.org/unispal/document/israeli-settlements-in-the-occupied-palestinian-territory-including-east-jerusalem-and-in-the-occupied-syrian-golan/>.

2.4 Okkupantmaktens plikter og rettigheter

Okkupasjonsmakten har folkerettslige forpliktelser som setter rammer for hvordan okkupert område skal forvaltes.²⁷ Dette kan innebære plikt til bygging og vedlikehold av infrastruktur, herunder også for telekommunikasjon, på okkupert territorium. Samtidig begrenses denne plikten av at okkupasjonsmakten kun har en svært begrenset bruksrett til land og fast eiendom på okkupert område.²⁸ Avgjørende er om infrastrukturen som okkupasjonsmakten bygger er nødvendig av militære årsaker, eller alternativt om infrastrukturen bygges for å dekke grunnleggende behov hos den okkuperte befolkningen.²⁹ Anleggelse av infrastruktur på okkuperte områder som primært tjener næringsformål for okkupasjonsmakten eller har til hensikt å opprettholde ulovlige sivile bosettinger på okkupert område, uten at dette kommer den okkuperte befolkningen til gode, faller utenfor okkupasjonsmaktens bruksrett.

I sin rådgivende uttalelse fra 2024 slo ICJ fast at det faktisk er at okkupasjonen har vært langvarig, ikke fritar okkupasjonsmakten Israel fra sine plikter under okkupasjonsretten. Langvarig okkupasjon øker heller ikke okkupasjonsmaktens rettigheter over okkupert territorium.³⁰ En okkupasjonsmakt kan ikke gjennom langvarig okkupasjon tilegne seg økte rettigheter til å operere på eller regulere okkupert territorium. ICJ la også til grunn at Oslo-avtalene ikke kan forstås slik at de legger begrensninger på Israels forpliktelser etter folkeretten.³¹

²⁷ 4. Haag-reglement av 1907 artiklene 42-56. Reglene anses for å være sedvanerett og binder derfor alle stater.

²⁸ 4. Haag-reglement av 1907 artikkel 55.

²⁹ Den Internasjonale Røde Kors Komiteen, kommentarutgave til 4. Genèvekonvensjon, artikkel 49, (1958) side 283.

³⁰ Fotnote 14, para 108.

³¹ Fotnote 14, para 102: «*For all these reasons, the Court considers that the Oslo Accords cannot be understood to detract from Israel's obligations under the pertinent rules of international law applicable in the Occupied Palestinian Territory.*»

2.5 Telekommunikasjon i område C på Vestbredden

De israelske bosettingene i område C på Vestbredden er fullt integrert med Israel med hensyn til telekommunikasjon. Israelere som bor i bosettingene har tilgang til de samme telekommunikasjonstjenester som personer som er i Israel. Bezeq leverer de samme tjenester til bosettingene i disse områdene som til kunder i Israel.

3 Bezeqs virksomhet

Bezeq leverer telekommunikasjonstjenester til privatkunder og virksomheter i Israel. Selskapet var tidligere en statlig virksomhet som i 1984 ble organisert som et statseid selskap, og som så ble privatisert i 2005. Bezeq eier og driver fysisk infrastruktur for bl.a. internettkommunikasjon og fastlinje- og mobiltelefoni. Det heleide datterselskapet Phosphate Communications Ltd er Bezeqs mobiltelefoniselskap.

4 Informasjon fra selskapet

4.1 Brev fra Bezeq til Etikkrådet, februar 2024

Etikkrådet skrev til Bezeq i februar d.å. med spørsmål om selskapets virksomhet på Vestbredden.³²

I sitt svar til Etikkrådet framholder Bezeq innledningsvis at det, som en del av sin virksomhet, samarbeider med palestinske teleselskaper slik at deres kunder har tilgang til telekommunikasjon:

First, we wish to emphasize that as part of its activities, Bezeq The Israeli Telecommunications Corp. Ltd. and its subsidiaries ("Bezeq") collaborate with Palestinian telecommunications companies and provide them interconnection services for the benefit of all of the population residing in the West Bank. Currently Bezeq provides the Palestinian telecommunications companies services that allows them to connect to the internet as well as connections between Palestinian cities within themselves, and between Palestinian cities and Israel and other countries. These services are crucial for meeting the telecommunications needs of the Palestinian Authority and the Palestinian population, and in recent

³² Brev fra Etikkrådet til Bezeq, 27. februar 2024.

*years, there has been a significant increase in the volume of data being transferred through Bezeq for these means.*³³

Videre bekrefter selskapet at det leverer telekommunikasjonstjenester til israelske bosettinger på Vestbredden (i C-områder), og at det eier og driver fysisk infrastruktur der for dette formålet.

4.2 Etikkrådets møte med Bezeq, mai 2024

Selskapet ble forelagt et utkast til tilrådning om utelukkelse av selskapet fra SPU i mai d.å.³⁴ Etter dette ba selskapet om et møte med Etikkrådet.

Etikkrådet møtte selskapets ledelse 30. mai. Bezeq bekreftet i møtet at selskapet leverer telekommunikasjonstjenester til bosettingene på Vestbredden, men understreket samtidig at det ikke leverer til såkalte *unauthorized outposts*, altså bosettinger som er etablert uten godkjenning fra israelske myndigheter.

Videre framholdt selskapet at det ikke opererer i strid med internasjonal lov, men tvert imot driver sin virksomhet på Vestbredden i samsvar med og som en del av Oslo-avtalen ved å legge til rette for telekommunikasjonstjenester til befolkningen i område C. Selskapet har ingen virksomhet i områdene A og B på Vestbredden.

Hovedargumentet til Bezeq var at det ikke gjør noe kritikkverdigg, ettersom selskapet leverer telekommunikasjonstjenester både til israelske bosettinger på Vestbredden og til den palestinske befolkningen i område C.

Selskapet bekreftet at det ikke har noen mulighet til å avslutte leveranser av telekommunikasjonstjenester i bosettingene. Det er også forpliktet etter avtaler som er inngått som følge av Oslo-avtalen om å levere slike tjenester til palestinske teleselskaper i område C.

Selskapet understreket også at det er et rent privat selskap, uten noe statlig eierskap, og er ingen forlenget arm av israelske myndigheter.

³³ Brev fra Bezeq til Etikkrådet, 21. mars 2024.

³⁴ Brev fra Etikkrådet til Bezeq, 14. mai 2024.

4.3 Brev fra Bezeq til Etikkrådet, juni 2024

I et nytt brev fra Bezeq til Etikkrådet datert 4. juni ble grunnlaget for utelukkelse i utkastet til tilrådning på nytt imøtegått. Flere av argumentene som ble framført i møtet med selskapet, blir gjentatt og utdypet i brevet.

Bl.a. skriver Bezeq at selskapet leverer telekommunikasjonstjenester til israelske bosettinger og til det israelske militæret i område C, men at det ikke lever slike tjenester til såkalte ikke-autoriserede bosettinger.

Bezeq imøtegår at selskapet medvirker til menneskerettighetsbrudd eller brudd på individers rettigheter i konfliktsituasjoner. Selskapet viser til at det opererer i samsvar med og som del av en avtale som er inngått mellom partene i konflikten. Spesifikt viser selskapet til tilleggsprotokoll III til Osloavtalens interimavtale om administrative forhold (*Annex III to Interim Agreement: Protocol Concerning Civil Affairs*). I protokollens artikkel 36 er selskapet Bezeq omtalt ved navn som det selskapet som skal levere telekommunikasjonstjenester til palestinske teleselskaper på Vestbredden og Gaza. Videre står det at «*The supply of telecommunications services in Area C to the Settlements and military locations, and the activities regarding the supply of such services, shall be under the powers and responsibilities of the Israeli side.*»

Bezeq bekreftet antagelsen i utkastet til tilrådning om at selskapet har en lovpålagt forpliktelse til å levere telekommunikasjonstjenester til israelere i bosettinger i område C, og at selskapet ikke har mulighet til å la være å gjøre dette. Selskapet skriver videre, selv om dette ikke sto i utkastet til tilrådning, at det på samme måte er pålagt å levere slike tjenester til det israelske militæret på Vestbredden.

5 Etikkrådets vurdering

Etikkrådet har tidligere vurdert SPUs investering i flere selskaper med virksomhet på Vestbredden. Utgangspunktet har alltid vært at de israelske bosettingene på Vestbredden er folkerettsstridige. Dette synet ligger fast. I 2024 har ICJ slått fast at selve okkupasjonen er å anse som folkerettsstridig, og har fastholdt at bosetningene er et sentralt virkemiddel for å forlenge og sementere okkupasjonen. Det er videre klart for rådet at de israelske bosettingene både direkte og indirekte påfører den palestinske befolkningen på Vestbredden betydelig skade.

I tiden etter terrorangrepet 7. oktober i fjor har det vært en markert økning i omfanget av *settler violence*, tvangsflytting og arrestasjoner av palestinere på Vestbredden. Mye av dette kan knyttes til de israelske bosettingene. Videre har Israel offentliggjort planer om å utvide bosettingene og øke tilflyttingen til Vestbredden ytterligere. De humanitære

konsekvensene for den palestinske befolkningen vil da trolig øke ytterligere. Alt dette danner et bakteppe for Etikkrådets vurdering av selskaper med virksomhet på Vestbredden.

Moderne samfunn kan ikke fungere uten telekommunikasjon, som dermed må anses som kritisk infrastruktur på lik linje med veiforbindelser, vannforsyning og elektrisitet. Det er ikke omstridt at Bezeq eier og driver fysisk infrastruktur for telekommunikasjon på de okkuperte områdene av Vestbredden, og at selskapet leverer slike tjenester til de israelske bosettinger der. Selskapet opplyser dessuten at det leverer slike tjenester til det israelske militæret på Vestbredden. Etikkrådet anser derfor at Bezeq, gjennom fysisk tilstedeværelse og leveranse av telekommunikasjonstjenester til israelske bosettinger på Vestbredden, bidrar til å fasilitere opprettholdelse og ekspansjon av de folkerettsstridige israelske bosettingene i C-områder, og på den måten medvirker til folkerettsbrudd.

Bezeq fremholder at det leverer telekommunikasjonstjenester til både de israelske bosettingene på Vestbredden og til den palestinske befolkningen i område C, i samsvar med en tilleggsprotokoll under Oslo-avtalen.

Etikkrådet er klar over dette, men viser til at det har skjedd en utvikling i området som har gått i motsatt retning av Oslo-avtalens forutsetninger. Her legger Etikkrådet den samme tolkningen til grunn som Den internasjonale domstolen i Haag: Oslo-avtalene gir ikke særrettigheter til okkupasjonsmakten som ikke følger av okkupasjonsretten. I den grad praksis og aktivitet som er hjemlet i Oslo-avtalen anses å bryte med folkerettens regler om okkupasjon, vil sistnevnte regler ha forrang. Som vist til i det overstående, skjer det en stadig utvidelse av bosettingene, fordrivelse av den palestinske befolkningen, *de facto* annekasjon av landområder, kvalifisert diskriminering og grove volds- overgrep mot den palestinske befolkningen i område C.

Oslo-avtalen endret ikke lovmessigheten av de israelske bosettingene på Vestbredden. Etikkrådet anser Bezeqs' leveranser av telekommunikasjonstjenester til disse å være en vesentlig medvirkning til brudd på 4. Genèvekonvensjon. Etikkrådet legger derfor ikke avgjørende vekt på at selskapet også leverer tjenester til den palestinske befolkningen i området C. Det gjelder særlig i lys av utviklingen i C-områder i senere tid, hvor den alvorlige og systematiske diskrimineringen av palestinerne nå anses av ICJ å være brudd på rasediskrimineringskonvensjonen. Etter Etikkrådets syn oppveier ikke disse leveransene for det faktum at selskapet leverer kritisk infrastruktur til ulovlige israelske bosettinger.

Etikkrådet har videre merket seg selskapets begrensede handlingsrom. Det er på det rene at de israelske bosettingene på Vestbredden er oppført i samsvar med israelsk lov,

og israelske myndigheter tilrettelegger for å fremme tilflyttingen dit. Også fra tidligere saker er Etikkrådet gjort kjent med at det kan være i strid med israelsk lov om et selskap forskjellsbehandler kunder på bakgrunn av at de bor i israelske bosettinger på Vestbredden.

Etikkrådet legger ikke vekt på dette, men tar utgangspunkt i at den israelske staten bryter 4. Genèvekonvensjon ved å tillate og tilrettelegge for bosettinger for sine egne borgere på et okkupert område. Etikkrådet anser at Bezeqs virksomhet i tilknytning til bosettingene utgjør en form for medvirkning til folkerettsbrudd som danner grunnlag for å anbefale utelukkelse av selskapet fra SPU etter de etiske retningslinjenes § 4 bokstav b.

Med hensyn til framtidig risiko, har Bezeq bekreftet overfor Etikkrådet at selskapet ikke har anledning til å avslutte sine leveranser av telekommunikasjonstjenester til bosettingene på Vestbredden. Det må derfor anses som sikkert at denne delen av Bezeqs virksomhet vil foregå i all overskuelig framtid, og selskapet vil på den måten fortsette å medvirke til å understøtte folkerettsbruddet som bosettingene utgjør. Omfanget av selskapets virksomhet i bosettingene vil trolig også øke ettersom disse utvides.

På bakgrunn av det overstående anser Etikkrådet at det er en uakseptabel risiko for at Bezeq medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konflikt-situasjoner etter retningslinjenes § 4 bokstav b.

6 Tilrådning

Etikkrådet anbefaler å utelukke Bezeq The Israeli Telecommunication Corp fra Statens pensjonsfond utland.

*

Svein Richard
Brandtzæg
Leder

(Sign.)

Siv Helen Rygh
Torstensen

(Sign.)

Cecilie
Hellestveit

(Sign.)

Vigdis Vandvik

(Sign.)

Egil Matsen

(Sign.)